

ODMEVI

Smo se za to boril...

V DE sem 18.7. zagledal anonimno pismo Herici Kumer (podpisano menda z lažnim imenom). Čeprav dopušča možnost, da je podpisana neobstoječa oseba, kar je sicer vsega obsojanja vredno, naj povem, da imam sam kar lepo zbirko take literature (tudi toaletnega papirja je dosti vmes), za katero na osnovi grafološke analize obstaja utemeljen sum, da je avtorica prav omenjena gospa. Sicer pa, če bi bila omenjena gospa res kakšna partizanska kurirka, kar bi moral najbolje vedeti Damjan Križnik, kateremu se je tako predstavila, prav gotovo ne bi tako vehementno udrihala po vsem partizanskem.

Kakšen je lik in delo omenjene gospe danes, pa sem prinesel na vpogled obilno dokumentacijo na uredništvu DE. Na osnovi njenih pisem kar nekaj naslovnikom (tudi meni), podpisanim s polnim imenom in naslovom, lahko zatrdim, da je v njih marsikaj dosti bolj žaljivega kot pa v omenjenem pismu. Vse tam napisano mirno podpisem!

Vsekakor pa bom omenjeno literaturo v primeru potrebe še zelo koristno uporabil, kar bo marsikakšnega demokrata spravilo še v hudo zadrego, če ne še kaj hujšega!

Tugomer Kušlan,
Logatec

Tudi varuh nima dovolj moči

Pod tem naslovom in mednaslovom »Ljudje živijo v iluzijah, da je njihove probleme dolžna rešiti država«, smo 25. julija objavili izveček poročila varuha človekovih pravic. Naša objava je diplomirano pravnico Ireno Virant spodbudila k prostorni akciji. Virantova, ki je sama sebe proglasila za varuhinjo človekovih pravic in temeljnih svoboščin civilne družbe, je v znak protesta zoper brezpravje v državi pred ljubljanskim Magistratom zažgala ustavo in številko uradnega lista, v kateri je objavljen proračun Mestne občine Ljubljana.

Povedala nam je, da Delavska enotnost čita šele sedaj in da ne ve, zakaj je prej ni. Iz njene pisne utemeljitve protesta povzemamo:

Varuhovo poročilo je izgovorjanje, saj imajo ustanove popolna pooblastila, le izvajajo jih ne. Zakaj fizičnim osebam, ki kršijo zakone, ne odvzamejo dovoljenja za opravljanje funkcije. V obdobju naraščanja kršitev zakonov, naj represive ne omilijo, ampak postrožijo. Zakon o inšpekciji dela hočejo popraviti, da bi preganjali črno in sivo zaposlovanje, ne pa zaradi varstva pravic delavcev. Veljavni zakon o inšpekciji bi bil boljši, če bi upošteval konvencijo št. 81 o delu v industriji in trgovini iz leta 1947. V njej piše, da je treba inšpektorjem zagotoviti trajnost zaposlitve in neodvisnost. Pri nas morajo le inšpektorji vsaka tri leta opraviti preizkus znanja; zakaj tega ne zahtevamo od sodnikov, tožilcev, odvetnikov, pravobranilcev. Rimski pogovor pravi, da slab sodnik pokvari dober zakon, dober pa popravi slabega.

Ukinjena je brezplačna pravna pomoč, čeprav ustava tudi reče, da zagotavlja pravico do pravnega varstva. Če bi združili vse

državne in paradržavne ustanove in urade za pritožbe, bi ljudem omogočili prvovrstno pravno pomoč.

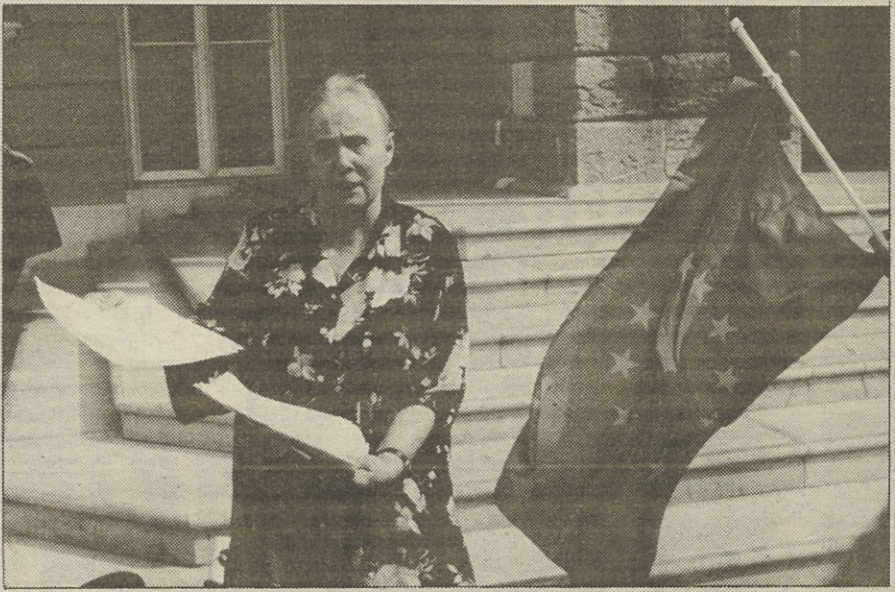
V nadaljevanju navaja Virantova problema iz posameznih organizacij. Cenilca družbene kapitala Viktorija Vehovar, ki ima pooblastilo Agencije za prestrukturiranje, je tudi direktorica družbenega podjetja in članica nadzornega sveta drugega podjetja. Virantova sprašuje, kako lahko ljudje opravljajo funkcije pri tolikih pravnih osebah, hkrati pa so še zasebni podjetniki.

Direktor Kota Miro Sotlar je po preobrazbi

v delniško družbo izdal pravilnik o delovnih razmerjih, po katerem je za verbalni delikt predvideno prenehanje delovnega razmerja. Direktor sam imenuje vse člane disciplinske komisije, tudi predstavnike delavcev. Pravilnik predvideva tudi prenehanje delovnega razmerja za vse, ki so v kazenskem postopku. Ker je tudi sam, bo po mnenju Virantove moral sam sebe odstraniti iz delovne organizacije.

Virantova omenja še nepravilnosti v Aerodromu Ljubljana, pri graditvi avtocest in sprejemu ljubljanskega proračuna.

F. K., slika S. B.

Irena Virant pred zažigom ustave, ki jo pri delu zelo potrebuje

dolževanju ne bi ponovila praksa zadolževanja v japonskih "poceni" jenih, ki so po logični in neizbežni revalvaciji jena uničila slovensko pomorsko gospodarstvo, ali v "poceni" petrodolarjih, ki so uničili celotno Vzhodno Evropo, da ne omenjamo zadolževanja v nemških markah, ki aje od nekdanj "strup" za dolžnike in "blagor" za upnike.

Naš "minister Gregor" tudi prav dobro ve, koliko je dolžna, saj so se "suvereno" zadolževali "suvereni" dolžniški subjekti in naj upniki pač vzamejo v zakup dejstvo, da so izgubili svoj denar. Zato je smešna njegova taktika, da se držva zadolžuje preko trga obveznic, komercialne banke preko finančnega trga mednarodnih ustanov, holdinga Iskra in drugi pa tam »kjer morejo«. Takšna »multiplikacija« kredite sposobnosti konča na zbirnem kontu slovenske države, tako, kot se to dogaja drugim državam.

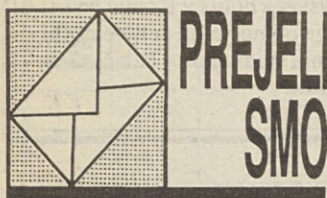
Nekateri najbolj lahkomišelnih dolžniki se celo tolažijo s tem, češ svet drvi v tretjo svetovno vojno, dolgovi bodo odpisani, če bomo na »pravi« strani. Takšni norci pozabljajo, da v mednarodnih finančnih veljajo drugačna pravila kot »doma« in da je treba vse prej ali slej, tako ali drugače poplačati. Doslej so se žal notranji dolgovi v končni posledici plačevali z revolucijami in državljanskimi vojnami, zunanji pa z mednarodnimi oboroženimi konflikti.

Če slovenski finančni minister g. Gaspari in njegov ministrski kolega g. Deželak, ki je odgovoren za razvoj, vseh asteh reči morda ne razumeta, naj o vsem skupaj povprašata g. Nevena Boraka, ki je na teh področjih »doma« in ne morda dr. Mencingerja, ki običajno ne ve ali bodo iz vsega skupaj nastale »vile ali lopata«, vsekakor pa ognjevitvo zagovarja vračilo domnevnih slovenskih dolgov Jugoslaviji in tamkajšnjim varčevalcem, namesto, da bi se zavzemal za vrnitev Slovincem pokradene imovine.

Ne bi bilo slabo, če bi se g. Gaspari in g. Deželak skupaj pogovorila z dr. Bučarjem, ki je leta 1988 v Strassburgu prošil tuje upnike, naj ne podpirajo s posojili nezdravega jugoslovanskega režima. Gotovo bi jima odsvetoval financiranje prihajajočih volitev in vzdrževanje nadvse problematičnega režima v današnji Sloveniji s tujim denarjem. Po pogovoru z njima pa bi najbrže kar sam ukrenil vse potrebno, da tujci ne bi financirali napačnih reči in pogledov.

Predvsem pa bi imenovana ministra in njun šef dr. Drnovšek Slovence razveselila s podatki o tem, koliko je Slovenija posodila drugim in kako »suvereno« presoja kreditno sposobnost drugih in kako drugi s klubokom v roki stojijo pred slovenskimi vrati...

Malenšek Danijel,
Lj. Rožna dolina c.IV/5

PREJELI SMO

Pravi podatki o številu borcev NOB, za katere je obračunana obveznost Republike Slovenije do Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje

V sredstvih javnega obveščanja je bilo v zadnjem času objavljenih precej prispevkov o pokojninski problematiki. Ker so v mnogih zapisih posebej poudarjene »borčevske pokojnine«, želimo zaradi objektivne obveščeni javnosti pojasniti naslednje:

V člankih se domneva, da se je v letu 1995 povečalo število borcev NOB. Do teh vprašanj je verjetno prišlo na podlagi obračuna obveznosti Republike Slovenije do Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za leto 1995, v katerem je obveznost obračunana za 47.443 upokojenih borcev NOB, za leto 1994 pa je bila obveznost obračunana le za 44.879 upokojenih borcev NOB.

Takšne domneve nimajo osnove, saj se skupno število borcev NOB, ki jim Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje izplačuje pokojnine, v zadnjih letih zmanjšuje. Tako je bilo 31. 12. 1994 skupno (skupaj s kmetij – borci) 61.401 upokojenih borcev NOB, 31. 12. 1995 še 58.757 in 30. 6. 1996 57.230 upokojenih borcev NOB.

Povečalo pa se je število pokojnin borcev NOB, za katere se je ZPIZ-u del sredstev povrnil iz državne proračuna. Do tega povečanja je prišlo zaradi spremembe metodologije v korist SPIZ-a, ki je na

tej podlagi pridobil povračila Republike Slovenije za večji delež pokojnin borcev NOB kot v prejšnjih obdobjih, ne pa zaradi povečanja skupnega števila upokojenih borcev NOB.

V prejšnjih obračunih se je na način, kot se je uporabljal po predpisih za obračun obveznosti nekdanje SFRJ, pri izračunu obveznosti Republike Slovenije predpostavljalo, da bi bil vsak borec NOB, katerega pokojnina po splošnih predpisih ne bi dosegla določenega mejnega zneska, upravičen do varstvenega dodatka k pokojnini. Obveznost Republike Slovenije se je v teh primerih obračunala v višini razlike med skupnim zneskom pokojnine (z upoštevanjem posebnih predpisov o pokojninah borcev NOB) in zneskom pokojnine po splošnih predpisih, skupaj z varstvenim dodatkom.

V obračunu za leto 1995 pa je upoštevan varstveni dodatek kot del pokojnine po splošnih predpisih le v primerih, ko ga je užival borec NOB, ki je po splošnih predpisih določen za priznanje pravice do varstvenega dodatka. V mesecu decembru 1995 je bilo evidentirano 2.580 primerov upokojenih borcev NOB, ki so bili upravičeni do varstvenega dodatka. V teh primerih je ZPIZ upošteval varstveni dodatek kot del pokojnine po splošnih predpisih. V ostalih primerih upokojenih borcev NOB, ki niso imeli zahtevkov za priznanje pravice do varstvenega dodatka, vendar njihove pokojnine po splošnih predpisih ne dosegajo mejnega zneska za priznanje te pravice, ZPIZ v obračunu za leto 1995 ni od obveznosti Republike Slovenije odštel zneskov (fiktivnih) varstvenih dodatkov, ki bi jih navedeni upokojenci prejeli, če bi vložili zahtevek in če bi izpolnjevali pogoje premoženjskega cenzena in druge pogoje, ki so po splošnih predpisih določeni za priznanje pravice do varstvenega dodatka.

Glede na navedeno spremembo se je povečalo število pokojnin borcev NOB, za katere je obračunana obveznost Republike Slovenije, saj so v obračun prišli tudi tisti, pri katerih je po prejšnji praksi fiktivno obračunani varstveni dodatek presejal razliko med pokojnino, ki jim je bila odmerjena z upoštevanjem posebnih pravic za borce NOB in pokojnino po splošnih predpisih. Ugotovljeno je bilo, da se je zaradi teh razlogov povečala obveznost republike za leto 1995, za cca. 850 mio SIT.

Za leto 1995 je bila zaradi teh razlogov obračunana obveznost Republike Slovenije za večji delež upokojenih borcev NOB, kot v prejšnjih letih. Kljub zmanjšanju skupnega števila upokojenih borcev NOB, od cca 61000, kolikor jih je uživalo pokojnine v letu 1994, na 59.849 borcev NOB, ki so uživali pokojnino v letu 1995, se je zato skupno število borcev, za katere je bila obračunana obveznost Republike Slovenije, povečalo. Med vsemi upokojenimi borci NOB je bilo v letu 1995 skupno 10.900 takšnih, ki so prejeli pokojnine, ki so bile določene izključno po splošnih predpisih in zato zanje ni bila obračunana obveznost Republike Slovenije.

Ministrstvo za delo
Marijana Kanduti
Služba za odnose z javnostmi

Slovenija se zadolžuje

Ob zdrharstvu vseh vrst in še posebej o »biti nič« in »nič biti«, ki ga v našem prostoru povečuje in izpopolnjuje zlasti upokojenka Hribarjeva, ob njej pa še nešteti drugi, se nikomur ne zdi vredno prav nič reči o začetku končnice slovenske »zgodbe o uspehu«, ki ga prav zadnje dni napovedujejo podatki o zadolževanju Slovenije.

Nekateri molčijo zato, ker ne razumejo, kaj se dogaja, drugi pa zato, ker se jim zdi tako pametneje.

Ko preiščujem o prvih, se spominjam spontanih komentarjev voditeljev Demosa zlasti npr. dr. Rupla o tem, da gospodarstva ne razume in da tudi sicer to ni »najpomembnejša stvar«, pa tudi tega, da je »Demosov« parlament potrdil prevzem ogromnega javnega notranjega dolga propadle SFRJ, ki ga celo »socialistična« slovenska skupščina ni hotela prevzeti, ker je dobro vedela, kaj se skriva za nedolžnim nazivom »časovna razmejitev tečajnih razlik« in podobnimi konstrukti jugoegnomicije, ki zaradi hte po zlatih rezervah SFRJ, sploh še niso prišli na vrsto v sukcesijskih pogajanjih. Ko preiščujem o tistih, ki molčijo, ker se jim zdi tako pametneje, se spominjam njihovih vzornikov in učiteljev, ki so tudi molčali o tem s čim financirajo svoj »juris na nebo«, če pa so že kaj rekli, so se hvalili s tem, da so »suvereno« stopili na trg kapitala. Ob takšnem stanju je tudi razumljivo, da je slovenska javnost spregledala, da je Demos v Dolskem razpadel izključno zato, ker se nekateri njegovi voditelji niso hoteli ukvarjati z gospodarskimi problemi, ampak so le hlatali po domnevnem bogastvu, katerega ostanki danes končujejo v fašistično korporativno naravnanih državnih skladih in v procesih divjega lastninjenja. Prav tako je razumljivo, da nihče noče povedati, da so federalistične države tvorile našo SFRJ, če SFRJ razpade zaradi prepira o tem, kdo bo plačal dolgove, ne pa zaradi filozofskih problemov. Da so arhitekti perestrojke in njihovi upniki ugotovili, da lahko edino prebujena nacionalna energija pripelje do njihovega vračila, da pa ta recept ni uspešen in da se danes »osvobodjeni« narodi raje pripravijo, kot da bi ustvarjali in končno, da Slovenija kot nacionalna država ne more razpasti, ampak lahko le propade, oz. si jo sosedje v procesu hipotekarnega lastninjenja razdelijo. Deželnega ustvarjalnega »naboja« po receptu E.M. Pintarja pač ni mogoče enačiti z nacionalnim »nabojem«, saj že zdaj »deželani« ne govorijo o tem, kaj bodo ustvarili, ampak le o tem, kaj bodo od »Ljubljanskih centralistov« dobili!

Razumljivo je, da je Slovincem mikavna podoba »talanja« in vsakovrstnega boja zoper izkoriščanje pri vsem satem bližja od kratkega Vodnikovega spoznanja, da je treba »delati, šparati in pameten biti« in da so prav za to nasledil zgodbam o certifikatskih in podobnih metodah. Tako so nas pač učili

zadnjih nekaj desetletij, ko so se otroci v šoli ponašali s tem, kako se njihovi očetej »znajdejo« namesto s tem kaj znajo »narediti«.

Takšno »stanje duha« na Slovenskem bo na žalost še kar nekaj časa trajalo, vsekakor pa niti včeraj, niti danes ne obvezuje odgovornih ministrov sedanje slovenske vlade njihove odgovornosti pred ponavljanjem napak.

Sedanji finančni minister Republike Slovenije, g. Gaspari je bil dolga leta namestnik guvernerja NBJ v Beogradu in bi bil dolžan svariti pred posledicami zadolževanja po arecepturi propadle SFRJ ne pa, da ga sam neposredno organizira.

Če pa to že počne, bi moral predvsem poskrbeti za to, da bi se dogovorilo o tem kdaj in kako bomo dolgove vrnili ne pa o tem, kako se bomo zadolževali. In če se pod njegovo taktirko preko vsake mere večja notranji dolg, če pred njegovi očmi in pod njegovo roko razpada integralni in parlamentarno nadzorovani proračun in se bohotijo nenadzorovani paradržavni skladi in vsakovrstni »tolarji« bi moral vsaj poskrbeti, da sed pri za-

dr. Adam Purg

OBVEŠČEVALNE SLUŽBE

dr. Andrej Anžič

NAROČILNICA
Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreključno naročam(o) izvod(ov) knjige avtorja dr. Adama Purga OBVEŠČEVALNE SLUŽBE (a 3.500 SIT + 5% prometni davek).

Naročeno pošljite na naslov:.....

Ime in priimek podpisnika:.....

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku.
2. Kot ind. naročniku mi pošljite po povzetju. Podpis naročnika:

Naročeno, dne:.....

Delavska enotnost

Stvar je jasna. To je moj časopis. Zato ga naročam na naslov:

Priimek in ime:.....

Naziv podjetja ali ustanove:.....

Naslov:.....

Podpis naročnika:

Delavska enotnost

je bila ustanovljena 20. novembra 1942 in je glasilo Svobodnih sindikatov Slovenije • Izdaja ČZP Enotnost, 1000 Ljubljana, Dalmatinova 4, poštni predal 279 • Direktor: Marjan Horvat, tel. 313-942, 132-61-92, faks 311-956 • Odgovorni urednik: Ciril Brajer, tel. 131-61-63, 313-942 • Novinarji: 13-16-163 • Časopis urejajo: Marija Frančeskin (Ziviljenjska razpotja), Tomaž Kšela (Sindikati), Damjan Križnik (Sindikatski zaupnik), Franček Kavčič (Sindikati), Boris Rugelj (Na tržnem preprihu), Bora Zlobec (lektorica), Brang Bombač (oblikovalec in računalniški prelom), Sašo Bernardi (fotografija) in Jožica Anžel (tajnica), tel. 313-942, 132-61-92 • Naročnina: 321-255 • Marketing: 321-255, 133-52-55 • Posamezna številka stane 280 SIT • Ziro račun: 50101-603-46834 • Tisk: Tiskarna Ljudske pravice, Koparjeva 6, Ljubljana

POLOŽAJA V GRADBENIŠTVU NE BODO POPRAVILE SLABE PLAČE

Sekretar Sindikata delavcev gradbenih dejavnosti Slovenije (SDGD) Jernej Jeršan je te dni na delovnem mestu, saj je gradbena dejavnost sedaj na vrhuncu. V pogovoru nam je povedal, da nekdanjih velikih gradbenih podjetij, ki so imela tudi velik sindikat, večinoma ni več, mala pa rastejo kot gobe po dežju. V novih malih podjetjih je sindikat nezaželen, ljudje se naj spomnijo, šele ko jim gre za nohte. Dosedanji poskusi pogajanj o novi kolektivni pogodbi za gradbene dejavnosti niso rodili sadov, nasprotna stran se je izgovarjala na še vedno slab položaj večine podjetij. Jeseni se bodo po Jeršanovih besedah pogajanja morala začeti, sicer bodo v SDGD morali uporabiti močnejše metode sindikalnega boja.

Sindikat gradbenih dejavnosti Slovenije je sedaj edini reprezentativni sindikat v gradbeni operativi, projektiranju, industriji gradbenega materiala, zaključnih delih in vodnem gospodarstvu. Od skoraj 40.000 zaposlenih v teh dejavnostih, jih je v SDGD več kot 24.000. Zunaj tega sindikata so le gradbenci z Obale in del članstva v nekaterih podjetjih, kot sta Gradbenc in Hidromontaža.

Še veljavna kolektivna pogodba je bila podpisana decembra 1994. Čeprav je članstvo kar iz petih različnih dejavnosti, je pogodba le ena in enotna za vse – ima obsežno prilogo – katalog delovnih opravil.

S partnerji so konec lanskega leta ugotovili, da so spremembe in dopolnitve kolektivne pogodbe potrebne. Dogovorili so se, da bodo za začetek pogajanj pripravili vsak svoj predlog novih rešitev. Te so tudi pripravili in ugotovili, da se strinjajo z normativnim delom pogodbe, o tarifnem delu pa se delodajalci niso hoteli pogovarjati, češ da gradbeništvo ne prenese višjih plač, kot jih določa splošna kolektivna pogodba.

Gradbenci so pri plačah pogosto prikrajšani

Zdaj je namreč enka za gradbince taka kot je določena v splošni kolektivni pogodbi za gospodarstvo. Pred petimi leti je bila višja za 12, od leta 1994 pa za pet odstotkov. Od vsega, kar so gradbenci imeli, so ostala le ugodnejša relativna razmerja med 12 tarifnimi razredi.

Razpoložljivi podatki o izplačanih plačah kažejo, da podjetja pogosto ne spoštujejo nobene kolektivne pogodbe. V nekaterih so plače prenizke kar za dvajset odstotkov, zaposleni pa jih prejema za nekaj mesečno zamudo. Najhuje je bilo v Pionirju, saj so pred stečajem zamujale že za šest mesecev, podobno je bilo v Hidromontaži. Plače občasno zamujajo tudi v poobjektivnih Gradbenc in SGP Gorica.

Večina podjetij, ki se ukvarja z gradbeno dejavnostjo še ni izboljšala težavnega položaja, nastalega v začetku tega desetletja. Podjetja, ki se ukvarjajo z nizkimi gradnjami stiska DARS, saj z njim sklepajo pogodbe z prezahtevnimi normativi. SCT, največje podjetje te dejavnosti, ima velike izgube skoraj vsak mesec. Nekoliko na boljšem je Primorje, ki je prvo prevzelo večja naročila za graditev cest v naši državi. Čeprav podjetja, ki se ukvarjajo z nizkimi gradnjami delajo veliko, se njihov položaj ni bistveno izboljšal. Kot pravi Jeršan, tuja konkurenca za naše gradbince ni naredila nič dobrega. Prav zato od države pričakujejo, da jim bo priznala enake pogoje kot tujcem. Če bodo tuji gradbenci sploh dobili naše naročilo, naj – tako kot je v navadi v Evropi – pri njih dobijo delo domači brezposelni zidarji in drugi gradbeni delavci.

Čeprav so gradbince na veliko odpustili, jih primanjkuje

Graditev stanovanj je v preteklih letih skoraj zamrla, zdaj pa počasi oživlja. Po dveletnem životarjenju je Pionir le dočkal stečaj. Enaka je doletela tudi usoda Hidromontaže, četudi se je z zaključnimi deli uveljavila širom po svetu.

Dela na tujem je vse manj, saj se Evropa brani tujcev z omejitvenimi predpisi, na Vzhodu pa se zaradi neurjenega trga ne splača delati. Tako kot druge izvoznike tudi gradbince ovira precejšen tečaj tolarja.

Nekoliko na boljšem so podjetja, ki izdelujejo gradbeni material. Probleme ima le anhovska tovarna salonita, ki je pred leti vlagala v tehnologijo sporno zaradi azbesta. Njene težave bo morala rešiti politika, sicer jo bo treba zapreti. Tako je tudi prav, saj so denar za investicije v Anhovem pred leti zbirali vsi gradbenci Slovenije.

V industriji gradbenega materiala je bilo več stečajev, tudi presežni delavci so odpustili kar na veliko, zlasti v opekarnah, zdaj pa jih ogroža tuja konkurenca. Če jih država ne bo bolj zaščitila, bo verjetno propadla še kakšna.

Med dobra podjetja lahko po Jeršanovih besedah štejemo SCT, zaradi izjemne ofenzivnosti, Vegrad, ker veliko dela v tujini, in Gradis zaradi strokovnosti njegovih kadrov.

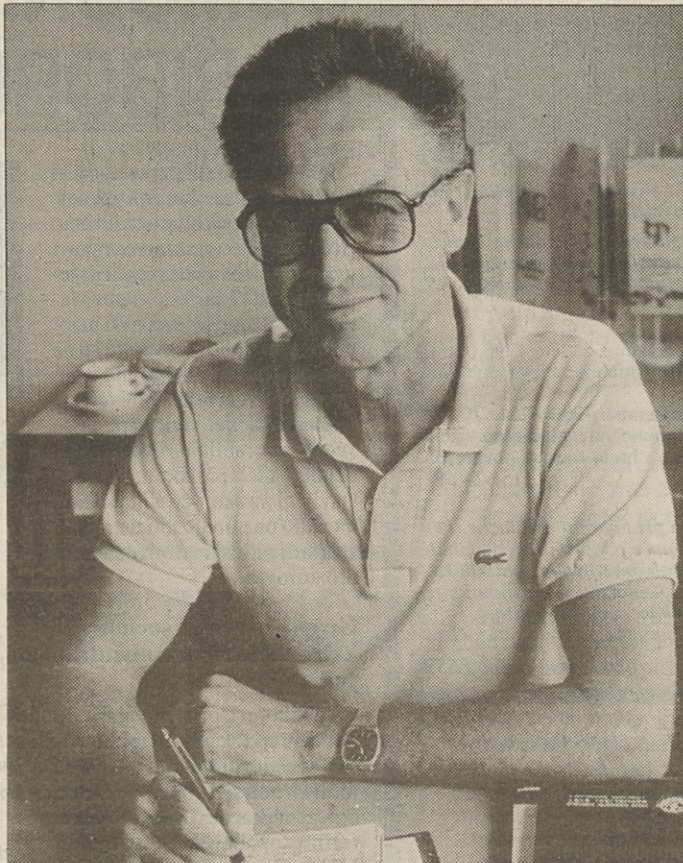
Zanimivo je, da je kljub velikemu številu stečajev in odpustitvi presežnih delavcev ves čas primanjkovalo kvalificiranih zidarjev, tesarjev in železokrivcev. Po osamosvojitvi se je veliko delavcev vrnilo v republike nekdanje federalne države. Pomanjkanje delovne sile v gradbeništvo dokazujejo tudi delovna dovoljenja za tujce, kar tretjino jih zahtevajo prav gradbena podjetja. Podatki o vpisu na fakultete in srednje šole kažejo, da težave te vrste ne bodo kmalu odpravljene, saj je zanimanje za tovrstne poklice izjemno majhno.

Lastninjenje zaostaja zaradi skrivnostnih vzrokov

Velika gradbena podjetja so se reorganizirala, posledica je bila drobitve. Osamosvojile so se zlasti

stranske dejavnosti. Reorganizacije stranskih dejavnosti niso povezane z lastninjenjem jeter podjetij. Večina ji namreč še ni olastnjena. Na vprašanje, ali se lastninjenje vleče zato, ker so gradbena podjetja še vedno zelo bogata (to so še pred letom dni trdili tudi za Pionir), je Jeršan odgovoril, da lahko o tem le ugiba. Spominja se nenavadne odločitve Gradbenega podjetja Grosuplje, ki je postalo last Sklada za razvoj. Begrad in Cementarna Trbovlje sta med prvimi gradbenimi podjetji, ki sta olastnjena po naši zakonodaji. Prav sedaj se lastnini Gradis.

Z drobitvijo gradbenih podjetij so prde sindikatom povsem novi problemi. Večina lastnikov in menedžerjev malih podjetij nerada sliši za sindikat, zato se zaposleni praviloma sploh ne organizirajo. Zanj se po Jeršanovih besedah zanimajo, šele ko imajo skoraj nerešljive probleme. SDGD se bo moral prilagoditi tudi novi nomenklaturi dejavnosti. Zaradi nje se bodo v preostalih velikih podjetjih začele drobitve enotnih sindikatov. V SDGD se bodo morali dogovoriti za nove organizacijske rešitve, ki naj bi preprečile slabitev le-tega.

Jernej Jeršan, sekretar SDGD

Portret Miloša Mikoliča

POKLICNI SINDIKALIST, LJUBITELJSKI NUMIZMATIK IN PEVEC

Sosed in kolega iz tretjega nadstropja Doma sindikatov v Ljubljani Miloš Mikolič vsak teden v Zaupniku objavlja vesti o delu sindikata komunalnega in stanovanjskega gospodarstva in sindikata poklicnih gasilcev. Je sekretar obeh, ljubiteljsko pa se ukvarja tudi z numizmatiko in bojem proti kajenju. Ker ga tudi mi premalo poznamo, smo se odločili, da predstavimo njegovo delo in tudi druge njegove dejavnosti.

Pravi, da je sindikat spoznal že v Saturnusu, kjer je leta 1958 kot osemnajstletnik začel svojo delovno pot. V tem tradicionalno delavskem okolju je delal trinajst let; kasneje ga je pot vodila v nekdanjo SZDL, pred trinajstimi leti pa je med sindikaliste prestopil tudi poklicno.

Miloš je prvih šest let preživel v Sodražici, na trgu, kjer so starši imeli trgovino in gostilno. Njegovo mladost je zaznamovala druga svetovna vojna, saj je ostal brez očeta partizana. Po vojni je mati učiteljica dobila delo v Ljubljani, zato se ima Miloš kar za Ljubljancana.

Osnovno šolo je obiskoval v Spodnji Šiški, takratno nižjo gimnazijo pa za Bežigradom. V Iskrini vajeniški šoli je postal kovinorezalec. Delati je začel v Saturnusu. Ob delu je končal srednjo tehnično šolo, študij na višji upravni šoli pa je samo začel.

V Saturnusu je še zgodaj postal aktivist takratne Zveze mladine Slovenije, tam je spoznal tudi soproggo Ano, s katero ima dve hčerki, pričakuje pa že drugega vnučka(o).

V sindikalne vrste je vstopil že ob sklenitvi prvega delovnega razmerja. Nekaj časa je bil tudi predsednik Saturnusovega sindikata. Rad se spominja, da je bil član uredniškega odbora Glasa Saturnusa, časopis je imel takrat poklicnega urednika. To delavsko okolje, ki je bilo precej rdeče obarvano, je Miloša za zmeraj zaznamovalo. Mogoče prav zato zase pravi, da je bolj človek iz prejšnjih časov.

V Saturnusu so imeli le enega inženirja. Iz tujine je prinašal tehnične izsledke. V obratu avtoelektrike so jih z majhno zamudo uporabili. Mikolič se rad spominja tudi privrženosti delavcev podjetju, žal pa mu je, ker je sedanja privatizacija to privrženost v večini podjetij skoraj izničila. Takratni Saturnus je dajal kruh ljudem iz Most, Polja, Vevč, Zadobrove in drugih nekdanjih predmetnih predelov, ki so zdaj zraščeni v Ljubljano. V tovarni so skupaj delali očetje in sinovi, matere in hčere.

Med delom na SZDL je Miloš skušal vplivati skoraj na vsa družbena dogajanja, postal je tudi borec za pravice nekadilcev. Takrat si ljudi še lahko pridobil, kot pravi Mikolič, če pa sedaj skuša vplivati nanje, da bi bolj skrbeli za varovanje okolja, si lahko skoraj smešen. Vse je prepuščeno le profesionalcem, ti pa

se radi izgovarjajo drug na drugega.

Leta 1983 je iz SZDL predsedal med sindikaliste na takratnem medobčinskem svetu ZSS za Ljubljano in okolico. Sindikati so bili takrat del sistema in podobno kot SZDL so skušali vplivati na vse. Ukvarjali so se na primer z inovacijami, ki so danes popolnoma zanemarjene. Skrbeli so za počitnikovanje, kulturno in rekreacijsko početje svojega članstva. Nenazadnje so takrat imeli tudi delegate v družbenopolitičnih zborih, tudi zbori združenega dela so bili pod njihovim vplivom. Takrat je bilo mogoče prelepo, se spominja Miloš, saj so bili zaščiteni še slabi delavci, danes pa tudi dobri letijo na cesto, ne da bi kaj zakrivil. Čeprav je bilo tudi nekaj lažne solidarnosti, menda zaradi samoupravljanja, bi njegove dobre strani morali obdržati. Delavci so takrat bolj gledali na svoja podjetja, marsičemu so zato tudi odpovedovali. Mogoče je soupravljanje možno, dase kaj povrne in da tako delavci ne bodo mislili, da sploh ne delajo več tudi zase.

Vprašal sem ga, ali so bili v sindikatu res »glavni« pri odločanju o kadrovskih vprašanjih, kot so se zadnjič pritoževali nekateri poslanci državnega zbora. Spominja se le, da so o sodnikih lahko dajali mnenje, tudi pri odločanju o direktorjih so imeli nekaj besede, za druge šefe, mojstre in predelavce pa jih niso nikoli vprašali.

Sedanjo funkcijo v sindikatu komunalnega in stanovanjskega gospodarstva vidi Mikolič zlasti kot bojevanje za ureditev položaja zaposlenih s kolektivnimi pogodbami. S takratnimi 60 občinami so prvo pogodbo podpisali že leta 1991. Zdaj imajo dve, za stanovanjsko dejavnost in za gospodarske javne službe komunalnih dejavnosti, pripravljajo še pogodbo za zasebno varovanje. Čeprav so v sindikatu hoteli, da bi pogodbo podpisalo le ministrstvo za okolje in prostor, so njen podpisnik tudi vse sedanje občine in Gospodarska zbornica Slovenije. Nekdanja velika občinska podjetja komunalnega in stanovanjskega gospodarstva so razdeljena na več podjetij. Komunalna podjetja so postala pretežno javna, v stanovanjskih podjetjih pa so pravico do lastniških deležev dobili tudi zaposleni. Za velik uspeh svojega sindikata šteje Mikolič določbo v kolektivni pogodbi, po kateri morajo koncesionarji, če hočejo prevzeti nekatere komunalne službe, prevzeti tudi v njih zaposlene delavce.

Pogodba za stanovanjsko dejavnost je skoraj nova. Nova pogodba za gospodarske javne službe pa čaka le še na podpis ministrstva, sal le-to nasprotuje višjim

V Sloveniji je registriranih kar 4800 malih tovrstnih firm, med njimi je 1800 projektantskih. Veliko jih daje delo le enemu človeku. Mala podjetja so konkurenčna ne le, ker so se sposna bolj prilagoditi trgu, ampak tudi zato, ker poslujejo na meji zakonitega.

Gradbinci si bodo morali pomagati kar sami

O posledicah vstopa v Evropsko unijo so gradbinci skušali razmišljati že takrat, ko je vlado vodil Lojze Peterle. Analize so obravnavali pri takratnem ministru Izidorju Rejcu. Kasnejši ministri pa so vse skupaj odložili, češ da je treba pripraviti projekt za celotno gospodarstvo. O vstopu v Evropo so lani govorili na srečanju v okviru Radgonskega sejma. Tudi naša država naj bi sprejela evropske norme, ki ščitijo domačo delovno silo. Če bi tuji gradbenec sploh dobil naročilo, naj bi bil dolžan zaposliti domače brezposelne zidarje in druge gradbene delavce. Po odnosu vlade do gradbeništva pa Jeršan za zdaj sklepa, da si bodo morali gradbinci pomagati kar sami.

Z ljudmi, ki so na pogajanjih zastopali delodajalce, v SDGD niso imeli sreče. Za jesen so v sindikatu pripravili strokovno ekspertizo, ki dokazuje večjo zahtevnost del v gradbeništvo. Menijo, da lahko dokažejo, zakaj naj bi bile njihove izhodiščne plače večje za 12 odstotkov. Menijo tudi, da slabo plačevanje dela ne bo odpravilo primanjkanja ljudi v tej dejavnosti. Prav to bi namreč morali uveljavljati ljudje iz zborničnega sistema, sindikalisti torej delajo namesto njih. Jeseni bo SDGD zahteval zlasti novo tarifno prilogo, ki naj bi izhodiščne plače po splošni kolektivni pogodbi povečala vsaj za pet odstotkov, kar je veljalo od leta 1994. Delodajalci se po Jeršanovem mnenju ne bodo mogli izgovarjati, da je povečanje prepovedala vlada. Problem bodo lahko le znana navodila vrha zbornice, kakršna so znana že iz obdobja Dagmarja Šusterja.

Zahteve iz nekaterih podjetij, ki zaposlenim že izplačujejo tudi po 30 odstotkov več kot določa splošna kolektivna pogodba, bodo za SDGD pomemben argument, s katerim bo pritisnil na delodajalce. Deloval bodo na podlagi zahtev, ki so jih sprejeli na problemski konferenci ob dnevu gradbincev. V avgustu bo pripravil scenarij; verjetno bo govoril tudi zaostri tv sindikalnega boja, če bodo delodajalci še naprej gluhi za njihove zahteve.

Franček Kavčič

izhodiščnim plačam. Komunalni delavci imajo višjo enko, pravi Mikolič, saj ni velikega povpraševanja po teh delih. Upoštevano je tudi, da podjetja ne smejo težiti k dobičku. Mikolič pa se kljub temu ne strinja z mnenjem, da gre komunalnim delavcem bolje kot drugim delavcem v gospodarstvu. Meni, da imajo le večjo socialno varnost, pa tudi plače so redne. Dodajmo le, da so komunalni delavci zadnjič stakali pred več leti, in sicer v Snagi, vendar ne zaradi plač, ampak zaradi političnih iger z njihovim direktorjem.

Nekoliko samokritičen pa je Mikolič zaradi zamude pri nastajanju kolektivne pogodbe za zasebno varovanje. Če bi bil bolj ofenziven, bi bila mogoče že podpisana. Miloš je tudi sekretar sindikata poklicnih gasilcev. Ti imajo svojo kolektivno pogodbo. Ker jih dobro pozna, dela tudi zanje, čeprav so se pred leti ločili od sindikata komunalnega in stanovanjskega gospodarstva.

O našem okolju Mikolič pogosto razmišlja. Pravi, da bi komunalni delavci morali biti večji ambasadorki čistega okolja. Več pa bi lahko naredili tudi drugi ljudje. Okolja ne bomo izboljšali zgolj z apeliranjem, ljudi bo treba tudi vzgojiti.

Miloš je med kolegi znan tudi kot pevec, zapeje pa le med prijatelji in kolegi. Bolj organiziran je kot numizmatik, saj je tajnik Numizmatičnega društva Slovenije. Še več časa mu vzame društvo za boj proti kajenju. Pravi, da so v društvu spoznali, da imajo tudi nekadilci pravico zahtevati, naj jim kadilci ne ogrožajo zdravja. Prizadevajo so si za rešitve, ki kadilcem ne bi dovolile odločati, kje vse bodo kadili.

Franček Kavčič

Slovenija predstavlja svoja prizadevanja za kakovost

NA POTI V ODLIČNOST

Svet je bogatejši za novo spoznanje o Sloveniji kot deželi, ki hiti uveljaviti sistem celostne kakovosti. Prinaša ga katalog z naslovom Slovenija na poti h kakovosti; izšel je te dni in sicer v nakladi 20.000 izvodov: večina jih je v nemškem in angleškem jeziku. Namenjen je predstavitvi slovenske odličnosti in kakovosti v tujini, oziroma njene približevanja evropski odličnosti. V tujini ga bodo delila naša gospodarska in diplomatska predstavništva, dobiti pa ga bo mogoče tudi ob predstavitev našega gospodarstva v tujini. Je lep izdelan, reprezentativen, fotografije niso zgolj komercialne. O tem, kako dobro se v Sloveniji zavedamo pomena kakovosti, so v uvodu na kratko opisali direktor vladnega urada za informiranje Borut Šuklje, predsednik gospodarske zbornice Jožko Čuk, minister za znanost in tehnologijo

dr. Andrej Umek, sekretar za industrijo v ministrstvu za gospodarske dejavnosti dr. Vlado Dimovski, direktor Urada za standardizacijo in meroslovje dr. Bogdan Topič in direktorica Zveze potrošnikov Slovenije Breda Kutin. V katalogu je z osnovnimi podatki in ne zgolj komercialno fotografijo predstavljenih petdeset slovenskih podjetij, ki so že prejela certifikat ISO 9001 ali 9002. Tu pa je videti temnejšo plat kataloga. Ker je predstavitev podjetij komercialna, so le-ta morala za objavo svojih podatkov plačati. Mnoga so, kot smo slišali uradno razlago na predstavitvi kataloga pred dnevi, tako dolgo razmišljala o objavi svojih podatkov, da so zamudila rok in katalog je izšel brez njih. Predstavitev slovenskih prizadevanj na poti h kakovosti tako ni povsem zaokrožena, to pa je škoda, čeprav je, kot meni Jožko

Jožko Čuk: Nadaljnja gospodarska rast bo mogoča le s preseganjem sedanje stabilizacijske z razvojnou usmeritvijo. Katalog naj bi pomagal svetu razumeti, da smo na poti k odličnosti.

Čuk, pridobitev certifikata ISO 9000 šele prvi korak na poti k celostni kakovosti. Sicer pa se število podjetij s tem certifikatom pri nas širi kakor gripa. Zdaj jih je že več kakor 150, in ker gre za večnoma velika in večja podjetja, predstavljajo okoli 15 odstotkov slovenskega gospodarstva po številu zaposlenih in bruto realizaciji. Razmerje med številom podjetij s certifikatom in celotnim številom podjetij je Slovenija prav blizu svetovnega vrha. Po Čukovem mnenju je to že tista kritična masa, ki s tržnimi mehanizmi in družbeno ter gospodarsko zavestjo zelo hitro uveljavlja standarde za kakovost življenja. Podjetij s certifikatom ISO 9000 je največ v industriji, pojavila so se tudi v trgovini in turizmu. Zbornica si zelo prizadeva spodbuditi zanimanje za uveljavitev kakovosti v storitveni dejavnosti in malih podjetjih. Tako sedaj poteka akcija v 60 malih podjetjih (v prihodnjem letu pa bodo vključili še novih 60 malih podjetij). Pomembno pa je tudi, da se enako organizira državna administracija, zdravstvo, šolstvo...

B. R.

Prodaja podjetij sklada za razvoj v paketu

Da bi prodale tudi deleže slabih podjetij in pospešile potek privatizacije, so se družbe za upravljanje strinjale s skladom za razvoj, da bodo septembra letos organizirali ne šesto dražbo za deleže podjetij, ki so v lasti sklada, pač pa prvi javni razpis za prodajo teh deležev. Dosedanje dražbe so večinoma potekale tako, da je moral sklad umikati z dražbe delnice podjetij, katerih cena je začela pregloboko padati. Zdaj se je sklad odločil izkoristiti drugo možnost, ki mu jo dopušča zako-

TUDI SLABA PODJETJA POTREBUJEJO LASTNIKE

nodaja in namesto dražb uvesti prodajo z javnim razpisom. Ta bo te dni objavljen v uradnem listu, zainteresirane družbe za upravljanje, ki kupujejo deleže podjetij v imenu pooblaščenih investicijskih družb, pa bodo morale nanj odgovoriti v enem mesecu.

Kako bo sklad za razvoj pripravil družbe za upravljanje, da bodo stobile ob prodaji z javnim razpisom to, česar so se otepale na dražbah, se pravi kupile deleže slabih podjetij?

Dobra podjetja se prodajajo sama, za slaba pa si je treba izmisliti kakšen "štos", kot je denimo prodaja v paketu.

Svoja podjetja bo ponudil v paketu, ki ga bo moč kupiti le vsega skupaj in ne za manj od izključne cene, ki jo bo določil.

Družbe za upravljanje se bodo morale vnaprej dogovoriti o številu in ceni delnic, ki jih bo vsaka od njih želela kupiti, upoštevaje kajpak izključno ceno. Če bo ponudba družb za upravljanje zadovoljiva, bo sklad za razvoj skle-

pal pogodbe o prodaji deležev z vsako družbo za upravljanje posebej.

Izključno ceno bo sklad za razvoj oblikoval iz cene delnic v notranjem odkupu in iz cene v javni prodaji, če so jo podjetja imela. Pričakovati je, da ponujena izključna cena vsem družbam za upravljanje ne bo vseč. Ker pa so tudi one za to, da se privatizacija čimprej konča in da tudi slaba podjetja dobijo lastnike ter se jih začne zdraviti, lahko pričakujemo uspešno prodajo prvega paketa podjetij v lasti sklada za razvoj. Kot smo zvedeli, se sklad in družbe za upravljanje že dogovarjajo o organiziranju še ene takšne prodaje prek javnega razpisa proti koncu leta. Družbam za upravljanje bo namreč ostalo še okoli 70 odstotkov neporabljenih certifikatov, tudi če uspe prvi javni razpis prodaje skladovih podjetij.

B. R.

LEPŠA PRIHODNOST TERM LENDAVA

Direktor naravnega zdravilišča Terme Lendava Aleksander Varga je sporočil, da je skupščina družbe Terme Lendava d. d. prvega avgusta opravila prvo sejo po lastninskem preoblikovanju podjetja. Na tej seji je skupščina sprejela poročilo o lastninskem oblikovanju, poročilo o poslovanju v preteklem letu, sklep o povečanju osnovnega kapitala z izdajo novih delnic in sklep o imenovanju nadzornega sveta.

Dodatne delnice sta vplačali družbi Radenska d. d. in Nafta Lendava d. d. Radenska je z vplačilom dodatnih delnic postala tako imenovani strateški partner, saj ima 55 odstotkov vseh delnic. Dokapitalizacija lendavskih term je bila nujno potrebna za sanacijo družbe, ki si je zaradi izgradnje novih prenočitvenih in zdraviliških zmožljivosti v letu 1992 naložila veliko finančno obveznost. Družba Terme zdaj začne novo razvojno obdobje, sporoča Aleksander Varga in dodaja, da bo družba o sodelovanju strateškega partnerja (Radenske) v večji meri izkoristila možnosti za razvoj zdraviliškega turizma, ki jih ima Lendava.

B. R.

Poslovna pričakovanja v naslednjih mesecih

DIREKTORJI SO ZASKRBLJENI

Večkrat smo že pisali o možnostih gospodarskega razvoja v tem in naslednjem letu ali pa še malo dlje. Ena od podlag za predvidevanje, kako nam bo šlo, je tudi anketa med podjetji, ki jo četrtletno izvaja zbornična služba za konjunkturo in ekonomsko politiko. V analizi zadnje takšne ankete, objavljeni nedavno tega, zbornična služba ugotavlja, da anketirani del gospodarstva v naslednjih mesecih ne pričakuje posebnih sprememb v poslovnih gibanjih. Malo bolj optimistični kot v industriji so direktorji v trgovinskih organizacijah. V celoti pa gospodarstveniki niso toliko optimistični, kot so bili še v marčevski anketi. Da imajo prav, potrjujejo podatki statističnega urada o letošnji industrijski proizvodnji. Ta je za 3 odstotke manjša, kot je bila lani v prvem polletju. Še marca je omenjena zbornična služba napovedala izboljšanje konjunkturo, upoštevaje napovedi podobnih prognostičnih služb v svetu. Med slovenskimi direktorji so takšne dokaj optimistične napovedi vzbudile precejšnjo nejevero.

Sedaj svoj položaj ocenjuje kot dober samo 11 odstotkov industrijskih in 13 odstotkov trgovskih podjetij, kot slabega pa kar tretjina anketirane industrije in petina trgovine. Izboljšanje poslovnega položaja v naslednjih šestih mesecih pričakuje 27 odstotkov anketiranih podjetij tako v industriji kot v trgovini, poslabšanje pa petina. Upanje, da bo proizvodnja v naslednjih mesecih naraščala, se je močno skrčilo. Število podjetij, ki pričakujejo naraščanje prodaje, se je zmanjšalo za 31 odstotkov v industriji, v trgovini pa povečalo za polovico. Povečevanje izvoza je napovedalo 39 odstotkov podjetij v industriji in le 19 odstotkov v trgovini. Še marca je rast izvoza pričakovalo 47 odstotkov anketiranih industrijskih podjetij.

Anketirani direktorji industrijskih podjetij ne pričakujejo rasti cen. Samo šest odstotkov vprašanih je napovedalo možnost povečevanja cen v naslednjih treh mesecih, padec pa pričakuje 39 odstotkov industrijskih in 14 odstotkov trgovskih podjetij. Toda v trgovini je kar polovica anketiranih direktorjev odgovorila, da se bodo cene dvignile!

Anketa je vsebovala tudi vprašanje, ali podpis asociacijskega sporazuma z Evropsko unijo kaj vpliva na poslovne možnosti podjetij. Velika večina, kar 83 odstotkov anketiranih direktorjev je odgovorilo, da v prihodnjem letu podpis sporazuma na njihovo poslovanje ne bo vplival. Le 11 odstotkov vprašanih direktorjev pričakuje boljše možnosti, šest pa slabše. Nekateri pa pričakujejo blagodejni vpliv sporazuma že letos: predvsem v kemični, kovinski in elektroindustriji. Pred njim pa tretjajo

v nekaterih podjetjih živilskopredelovalne industrije.

Statistični urad je te dni objavil podatke o polletnih gibanjih v proizvodnji, ki potrjujejo slutnje direktorjev o ne preveč rožnati prihodnosti. V juniju se ni nadaljevala aprilaska in majska rast proizvodnje, ko je bila še kar ugodna. Celotno nasprotno: industrija je junija izdelala za 6,4 odstotka manj izdelkov kot maja, v primerjavi z lanskim junijem pa kar za 11,4 odstotka manj. Polletna proizvodnja je bila zato za 3 odstotke nižja kakor lanska polletna. Če ne bi bilo ugodne razporeditve in števila delovnih dni, bi junjska proizvodnja po obsegu zaostala za povprečno lanskeoletno za 4,2 odstotka, tako pa je za 2,4. Zaloge končnih izdelkov pri proizvajalcih so bile konec junija za 1,5 odstotka večje od lanskih povprečnih, vendar je rast počasnejša kot lani. Zaloge sredstev za delo so letos upadale po stopnji skoraj en odstotek mesečno, medtem kot so lani v prvem polletju rasle po 3,56 odstotka. Zaloge reprodukcijskega materiala so bile konec junija za 7,5 odstotka večje od lanskih povprečnih, rasle so po povprečni stopnji 1,63 odstotka, medtem ko so lani rasle mnogo počasneje, samo po 0,6 odstotka mesečno v prvi polovici leta (v celotnem letu pa po mesečni stopnji 0,43 odstotka). Zaloge blaga za široko porabo pa so bile konec junija za 3,5 odstotka manjše od lanskeletnih povprečnih. Zmanjšala pa se je tudi produktivnost, kljub temu, da je leto izgubilo 7723 oseb: maja je bila še za 6, junija pa samo še 4,1 odstotka nad primerljivo lansko.

B. R.

S 1. JULIJEM JE ZAČEL VELJATI ZAKON O IZVAJANJU SOCIALNEGA SPORAZUMA IN HKRATI ZAKON O DAVKU NA IZPLAČANE PLAČE IN SPREMEMBE ZAKONA O PRISPEVKIH ZA SOCIALNO VARNOST.

Socialni sporazum in komentar Braneta Mišiča skupaj z nekaterimi prilogami v brošuri

PLAČE '96
PLAČE '96
PLAČE '96
PLAČE '96
PLAČE '96
PLAČE '96

PLAČE '96

PLAČE '96
PLAČE '96
PLAČE '96
PLAČE '96
PLAČE '96
PLAČE '96

Brošuro lahko naročite pri ČZP ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefoni 061/321-255, 1310-033, faks 311-956.

Naročilnica - Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno

naročamo izvod(ov) brošure PLAČE '96 po 1.500,00 SIT (+ 5%

p. davek). Naročeno pošljite na naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku 2. Ind. naročnik - plačilo po povzetju

Žig Podpis naročnika

Majska povprečna bruto plača 1428 mark

PLAČE RASTEJO V SKORAJ VSEH DEJAVNOSTIH

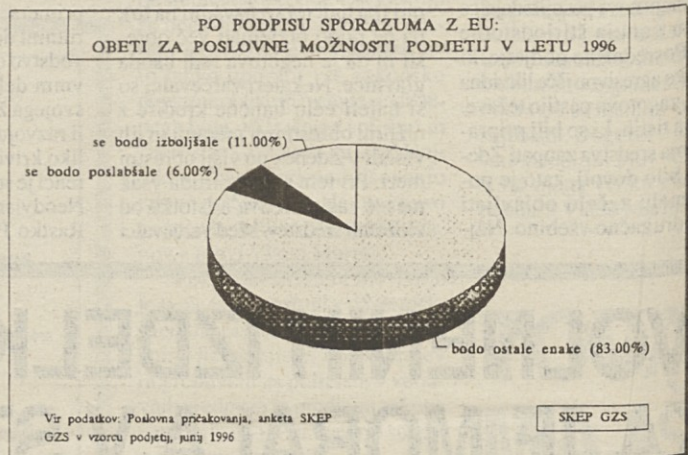
Maja letos so bile bruto plače, povprečna je znesla 127.860 tolarjev, v gospodarstvu 118.663, v negospodarstvu pa 154.682 tolarjev, v povprečju za 1,9 odstotka višje, kakor aprila; v gospodarstvu so bile višje za 2,3 odstotka, v negospodarstvu pa za 0,9 odstotka. Najmanj so se povečale v javni upravi, za 0,4 odstotka, najbolj, za 6,4 odstotka pa v vodnem gospodarstvu. Plače so se maja v primerjavi z aprilom povečale v 68 dejavnostih, v preostalih pa so se znižale, najbolj v skladih in sicer za dobrih 9 odstotkov. V primerjavi z lanskim

majem so se povprečne bruto plače zvišale za skoraj 14,9 odstotka; v gospodarstvu so se povečale za 13,9, v negospodarstvu pa za 16,1 odstotka. Primerjava plač letošnjega in lanskega maja pokaže, da so se povišale v 74 dejavnostih, v eni, skladih, pa so se znižale, in sicer za dva odstotka. V letošnjih prvih petih mesecih pa so se plače v primerjavi z enakim obdobjem lanskega leta povečale za 11,9 odstotka v gospodarstvu in za 14,1 odstotka v negospodarstvu. V tej primerjavi so se najbolj dvignile plače v pomorskem prometu, za 29,5 odstotka,

padle pa so v turističnih agencijah (za 1,1 odstotka).

V občini Cerklje na Gorenjskem so izplačali vsakemu zaposlenemu povprečno po 197.040 tolarjev bruto plače, kar je najvišje občinsko povprečje, najmanj pa so dobili zaposleni v občini Turnišče in sicer povprečno po 63.172 tolarjev bruto. Na uro je slovenski zaposleni v gospodarstvu dobil maja povprečno po 715 tolarjev bruto, v gospodarstvu po 661, v negospodarstvu pa 874 tolarjev. Približno petkrat manj, kakor na primer nemški delavci.

B. R.

POMOČ ZA VEČ KOT 65.000 DELOVNIH MEST

Aprila letos je vlada sprejela program ukrepov aktivne politike zaposlovanja za leto 1996, na podlagi tega je pozneje nastal poseben pravilnik o uresničevanju ukrepov aktivne politike zaposlovanja. Sprejeti pravilnik se zelo razlikuje od prejšnjega, saj se po novem sredstva delijo na podlagi javnih razpisov, uvedeni so tudi novi instrumenti za uresničevanje ukrepov (subvencioniranje obrestne mere, poročstva). Pomembno je, da so merila za razdeljevanje sredstev natančno opredeljena.

V začetku maja je ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve objavilo javne razpise in sicer za subvencioniranje obrestne mere v znesku 550 milijonov tolarjev, za neposredne subvencije v višini 700 milijonov, poročstva gospodarskim družbam za najeta posojila (2 milijardi poročstvenega potenciala) in skupen javni razpis v višini 925 milijonov tolarjev.

Na vse razpise se je prijavilo kar 344 družb. Največ (246 prijav) na razpis za pridobitev neposrednih subvencij, namenjenih novim delovnim mestom, ohranjanju delovnih mest ter za prekvalifikacije in do-

kvalifikacije. Sledijo vloge 55 gospodarskih družb za subvencioniranje obrestnih mer, 39 družb za skupen razpis, na razpis za poročstva pa so prispele le 4 vloge.

Pri obravnavi vlog je imela komisija veliko dela, saj je morala poleg meril iz pravilnika in dodatnih meril iz javnih razpisov upoštevati tudi, kakšen dobiček ima podjetje na zaposlenega, koliko časa je imelo blokiran žiro račun in podobno.

Prednost so imela podjetja, ki sodijo v delovno intenzivne panoge (predelava nekovinskih rudnin, strojna industrija, proizvodnja končnih lesnih izdelkov, preje in

tkanin, končnih tekstilnih izdelkov, usnja in krzna ter usnjene galanterije, električnih strojnih aparatov), neto izvozniki in podjetja, ki v zadnjih dveh letih niso dobila sredstev za aktivno politiko zaposlovanja oziroma so bila ta sredstva manjša od 90 milijonov tolarjev.

Sredstva so namenili 38 družbam oziroma 69 odstotkom vseh, ki so se prijavili na razpis za subvencioniranje obrestne mere, 132 družbam ali 59 odstotkom vseh, ki so se prijavili na razpis za neposredne subvencije in 31 družbam ali 79 odstotkom vseh, ki so se prijavili na javni razpis. Javni razpis za poročstva je še odprt. Sredstva, ki bodo podeljena v okviru teh razpisov, bodo omogočili sofinanciranje skupno 65.422 delovnih mest; največ denarja bo šlo za ohranitev 37.680 delovnih mest in 3.353 prekvalifikacij, dokvalifikacij in drugih oblik usposabljanja.

V oči bode podatek, da bodo sofinancirali le 1071 novih delo-

vnih mest. Merila so stroga, saj bodo prejemniki na podlagi pogodb dolžni zaposlovati brezposelne, ki so dalj časa prijavljeni na zavodu. Vsa sredstva za subvencije bodo izbranim podjetjem na podlagi pogodb razdelili do začetka septembra.

Pomembno je predvsem to, da so

letos prvič dodeljevali sredstva na podlagi javnega razpisa in do avgusta sofinancirali 65.422 delovnih mest.

Naslednji razpis bo objavljen že prihodnji mesec, milijardo tolarjev pa naj bi razdelili med podjetja, ki nastopajo s projekti in ostala podjetja. Ministrstvo za delo, družino in

socialne zadeve je v 40 podjetjih, ki so v zadnjih letih dobila denarno pomoč za ohranjanje delovnih mest, uvedlo revizijo. Prvi podatki kažejo, da ponekod denarja niso porabili namensko, zato bodo v prihodnje strožje nadzorovali, kako ga podjetja trošijo. M. F.

POMOČ IZGUBLJENI GENERACIJI

Z javnimi deli, ki potekajo pri nas že šesto leto, naj bi preprečevali nastanek »izgubljenih generacij«. V Sloveniji je samo mladih, ki po obveznem šolanju ne nadaljujejo izobraževanja ali se prenehajo izobraževati že po prvem letu šolanja, vsako leto približno tretjina. Vse več je tudi starejših delavcev, ki težko najdejo zaposlitev. Javna dela so zato eden pomembnih instrumentov za preprečevanje posledic dolgotrajne brezposelnosti, saj imajo socialno in zaposlitveno vlogo. Z njimi Republiški zavod za zaposlovanje omogoča dolgotrajno brezposelnim in osebam, ki jih je težje zaposliti, vključitev v delo, jih spodbuja k samozaposlovanju ter ohranja in razvija delovne navade.

Le njihova socialna varnost je bolj skromna, saj z denarjem, ki ga tako zaslužijo, ni mogoče preživeti. Republiški zavod za zaposlovanje zagotavlja brezposelnemu med opravljanjem javnega dela denarno pomoč v višini 80 odstotkov zajamčene plače, plača prispevke za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, zdravstveno zavarovanje, stroške za prehrano in prevoz.

Glavni cilj javnih del pri nas je socialne in ne ekonomske narave. Javna dela so pomembna tudi zato, ker omogočajo opravljanje neprofitnih del in storitev v lokalnih skupnostih, ki jih sicer ni mogoče opravljati kot redno dejavnost, so pa pomembna za razvoj lokalne skupnosti. V prvih šestih mesecih tega leta je bilo pri nas 944 programov javnih del za več kot 4.000 ljudi. V tem času je bilo za javna dela porabljenih okrog 543 milijonov tolarjev oziroma 47 odstotkov namenskih proračunskih sredstev. Potrebe so veliko večje, kot je na voljo denarja.

Lani je v 125 občinah v skladu s proračunskimi možnostmi poteka-

lo 813 programov javnih del za 4.272 oseb. Tako je tovrstna dela opravljal 4 odstotke brezposelnih, to pa je blizu evropskemu povprečju. Povprečno je bilo mesečno v javna dela vključenih okrog 2.500 brezposelnih.

Programi javnih del potekajo v okviru potreb in koristi treh partnerjev: brezposelnih (republiškega zavoda za zaposlovanje), naročnikov javnih del (lokalne skupnosti in drugi) in organizatorjev (izvajalske organizacije). Potekajo v glavnem na štirih področjih in sicer kot socialno varstveni programi, programi v javni upravi, izobraževanju, kulturi turizmu, ekološki, kmetijski in gozdarski programi ter programi v komunalnih infrastrukturah.

Brigita Žnidaršič, ena izmed udeleženk javnih del, pravi takole: »Vključitev v javno delo pomeni za nezaposlenega, ki je odrinjen na rob družbenega dogajanja, dragoceno spremembo, saj omogoča ponovno vključitev v delovno okolje, ponoven stik z ljudmi, ohranja in razvija naše delovne sposobnosti, vrača nam samozavest. Ko na tak način aktiviramo sebe, bomo kasneje lažje našli primerno zaposlitev, saj bo naša vrednost kot kandidatov za delo večja, kot pa če bi samo doma objokovali svojo nesrečo.

Zaposlitev v javnih delih je enako odgovorna in zahtevna kot delo v rednem delovnem razmerju, zato menim, da bi bilo potrebno tudi pravice, ki izhajajo iz javnih del, izenačiti z vsemi pravicami in obveznostmi, ki jih imajo delavci v delovnem razmerju.«

Minister za zdravstvo zavaja javnost

Dnevnik je 22. junija 1996 v rubriki »Nepreslišano« objavil trditve ministra za zdravstvo dr. Božidarja Voljčiča, da bi morali direktorji bolj plačevati sestre (verjetno zdravstvene tehnike in medicinske sestre), pa ne morejo, ker »trčijo« na sindikate. Oviri pa sta tudi zakon o razmerjih plač v javnih zavodih, državnih organih in organih lokalnih skupnosti ter kolektivne pogodbe.

Pri svoji izjavi je minister hote pozabil, da je član vlade, ki je predlagala zakon, in član pozicijske stranke, ki je zakon sprejela v parlamentu, kljub argumentiranemu nasprotovanju Sindikata zdravstva in socialnega varstva Slovenije.

Ministru sprenevedanje je še toliko večje, ker je tudi podpisnik kolektivne pogodbe za dejavnost zdra-

vstva in socialnega varstva Slovenije. Pogajanja za spremembe in dopolnitve te kolektivne pogodbe so potekala več kot leto dni in kot član vladne pogajalske skupine je zavrnil več predlogov, s katerimi smo zahtevali povečanje plač, kar bi zaposlenim v zdravstvu in socialnem varstvu omogočilo dostojno življenje glede na vloženo delo, pogoje dela oziroma odgovornost. Te zahteve so vključevale tudi »sestre«.

Najspomnim gospoda ministra in javnosti, da so bili predlogi Sindikata zdravstva in socialnega varstva Slovenije glede povišanja plač naslednji: iz naslova deficitarnosti do 30 odstotkov (to so tudi sestre na najbolj zahtevnih in najtežjih delovnih mestih); iz naslova odškodnine za razporeditve nad zakonskim maksimumom delovne obveznosti do 300 odstotkov urne vrednosti (tudi sestre); za delo ob sobotah 50 odstotkov (tudi sestre).

V praksi pa ugotavljamo, da celo 20 odstotkov močne stimulacije dobi zanemarljivo majhen procent zaposlenih (tudi sester). Navedena stimulacija se v zadnjem letu po zavodih praviloma ni izplačevala. Tudi pri izplačilu dodatnih sredstev Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije so brez kriterijev sestre do-

bile le minimalni delež, in še to po hudih pritiskih sindikata. Kljub temu, da so zavodi državni, ministrstvo ni ukrepalo, da bi enakopravno razdelili omenjena sredstva. Ministrstvo prav tako ni storilo nič, da bi dvignili zakonsko določeno tri odstotno maso sredstev za delovno uspešnost. Tudi tako bi delavke in delavce lahko primerno nagradili za njihovo uspešno in naporno delo. Plačila v samoplačniških ambulantah in za posebne programe, kot so naborniki, ugotavljanje vinjenosti in podobno, prav tako niso pošteno razdeljena.

Zaradi nepravilnega in po mojem mnenju protiusustavnega določila zakona o izvajanju socialnega sporazuma za leto 1996, so zaposleni, za katere velja zakon o razmerjih plač v javnih zavodih, državnih organih in organih lokalnih skupnosti in ki so razporejeni na delovna mesta od V. tarifne skupine naprej, prikrajšani (oškodovani) za 30.884 tolarjev bruto regresa za letni dopust. Zakon o izvajanju socialnega sporazuma je naravnani predvsem na zaposlene v gospodarstvu, kar se razbere iz kroga podpisnikov socialnega sporazuma.

Pa ne da bi jokali za zamujeno ministrov priložnostjo, raje gradimo prihodnost.

Začasna zaposlitev

Prek javnih del je lani našlo zaposlitev 488 brezposelnih. Največ se jih je zaposlilo v okviru turističnih, komunalnih in ekoloških programov. Največji naročnik javnih del je bil vladni Urad za priseljevanje in begunce: k javnim delom je pritegnil 190 brezposelnih v zbirnih centrih za begunce. Javna dela brezposelni

opravljajo prostovoljno, zaposlitev pa je začasna. Delo v posameznih programih traja največ leto, v okviru socialnovarstvenih programov pa največ dve. Delavci, starejši od 50 let, lahko delajo tri leta oziroma do razrešitve statusa brezposelnosti. Skratka, javna dela v največji meri opravljajo tisti iskalci zaposlitve, ki nimajo nobene druge možnosti, zaposlitev iščejo že dolgo, niso vključeni v programe izobraževanja in ne morejo računati na predčasno upokojitve. Lani je bilo približno 30 odstotkov vključenih v javna dela starih od 26 let, 25 odstotkov pa starejših od 40 let. Kar 82 odstotkov je bilo takšnih, ki so brezposelni že več kot leto.

Če pogledamo še izobrazbo: lani

jih je bilo kar 44 odstotkov brez formalne izobrazbe, poklicno šolo je imelo 17, štiriletno srednjo šolo 30 odstotkov, višjo in visoko strokovno izobrazbo pa 8,5 odstotka. Najbolj izobraženi so bili vsa leta nazaj vključeni v socialnovarstvene programe ter programe v javni upravi, izobraževanju, kulturi in turizmu.

Lani se je izobraževalna funkcija javnih del povečala, saj je zagotovila vsakemu udeležencu najmanj osnovne tečaje, seveda glede na stopnjo izobrazbe in poklice, pa tudi dodatne in dopolnilne izobraževalne seminarje, namenjene pridobivanju sposobnosti za samozaposlitev. Žal je možnosti za te še vedno premalo. M. F.

PREBERITE IN NAROČITE

Založba ČZP Enotnost
Dalmatinova 4, 1000 Ljubljana

V Zbirki priručnikov za sindikalne zaupnike in strokovne službe smo zaradi izjemnega povpraševanja ponatisnili razprodani

- (1) **SPLOŠNI PRIROČNIK ZA DELAVSKO SOUPRAVLJANJE**
avtorjev Mata Gostiše in Gregorja Mikliča 6.900,00 SIT
- V tej zbirki imamo na zalogi še priručnike:*
- (2) **SOODLOČANJE, ZAPOSLOVANJE, KOLEKTIVNA POGODBA**
avtorja Heribert Kohl in Zvone Vodovnik 2.400,00 SIT
- (3) **DOKUMENTI DRUGEGA KONGRESA ZSSS**
s statutom ZSSS 1.800,00 SIT
- (4) **DELNIČARSTVO ZAPOSLENIH NA POTI K EKONOMSKI DEMOKRACIJI**
- mag. Aleksandra Kanjuo Mrčela
TEMELJNI POJMI O GOSPODARSKIH DRUŽBAH
- Nadja Cvek
SODELOVANJE DELAVCEV V ORGANIH DRUŽB
- Gregor Miklič
UREŠNICEVANJE ZAKONA O SODELOVANJU DELAVCEV PRI UPRAVLJANJU
- Milan Utroša 2.000,00 SIT

Vse štiri priručnike lahko naročite na naslov ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana po telefonu (061) 321-255 ali po faksu 311-956.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost nepreklicno naročamo izvod(ov) priručnika pod zap. št. (1),
..... izvod(ov) pod zap. št. (2),
..... izvod(ov) pod zap. št. (3) in
..... izvod(ov) pod zap. št. (4).
Naročeno nam pošljite na naslov:
.....
Ulica, poštna št., kraj:
Ime in priimek podpisnika:
Račun bomo plačali v zakonitem roku.
Kot ind. kupec bom plačal po povzetju.
Kraj, datum: žig
Podpis naročnika

